

ORIENTALIA CHRISTIANA PERIODICA. Commentarii de re orientali aetatis christianae sacra et profana editi cura et opere Pontificii Institutii Orientalium Studiorum.

Ovim nastavljamo u br. 13 (1963) prekinuti niz prikaza Orientalia. Kao i ranije, osvrnut ćemo se samo na one brojeve i članke koji ulaze u krug tema kojima se bavi naš časopis.

VOLUMEN XXIV (1958)

A. RAES, *L'Authenticité de la Liturgie byzantine de S. Jean Chrysostome* (5—16). Pošto je na vjerodostojnim izvorima pokazao da se prije VIII st., kad se počeo upotrebljavati naziv Liturgija sv. Ivana Zlatoustog, pod kojim autor podrazumijeva samo tzv. anaforu, tj. svećeničke molitve, nigdje ne spominje taj poznati crkveni naučitelj kao autor Liturgije, pisac članka je usporedio latinski prijevod teksta bizantske liturgije prema rukopisu *Barberinianus grec 336* iz VIII/IX st. i sirske anafore prema sirskom rukopisu Brit. Mus. Addit. 14493 iz X st. Rezultat je pokazao da oba teksta imaju zajednički grčki izvor koji potječe sa sirskog područja i seže do u IV st., a dijelom čak u III st., u koje autor stavlja postanak prvih dviju molitava. Sv. Ivanu Zlatoustom može se s pravom pripisati jedino prikazna molitva prije anafore, te prema tome ne može biti govora o autentičnosti naslova Liturgija sv. Ivana Zlatoustog kojom je u VIII. st. (u Euhologije ušao je taj naziv tek u X st.) zamijenjena Anafora Dvanaest apostola za koju imamo potvrde iz VI st. kod Leoncija iz Bizanta.

MICHEL TARCHNISVILI, *Le roman de Balahvar et sa traduction anglaise* (83—92). U povodu Abuladzeova izdanja dviju georgijskih verzija romana »Barlaam i Joazaf« (Tiflis 1957) i njegova engleskog prijevoda koji je, na osnovi teksta druge recenzije što ju je još 1937. g. izdao I. Abuladze, priredio M. Lang. (London 1957), autor se pozabavio pitanjem odnosa dviju recenzija. Suprotno Abuladzeu i Langu koji smatraju da je druga recenzija nastala kraćenjem prve, i to u XI st. (prema Abuladzeu), odnosno u IX st. (prema Langu), autor članka dosta uvjerljivo dokazuje da su obje recenzije potekle u pobočnoj liniji iz jednog zajedničkog izvora ne mnogo starijeg od VII st. Usput autor napominje da je pisac grčkog romana slijedio tekst duge (prve) georgijske recenzije. Konfrontirajući na kraju mišljenja raznih autora o pitanju prve pojave tog romana na georgijskom jeziku, autor na kraju iznosi tezu da je prvotni georgijski tekst romana potekao s pehlevija.

G. T. DENNIS, *The »Anti Greek« Character of the Responsa ad Bulgaros of Nicholas I?* (165—174). Ne dijeleći mišljenje nekih autora (Amann, Dvornik) o protugrčkom karakteru odgovora pape Nikole I novoobraćenom i tek pokrštenom bugarskom caru Borisu na njegove upite o praktičnom kršćanskom životu, G. T. Dennis dokazuje u svom članku da je pismo Nikole I pisano s posve pastoralnom svrhom, bez najmanjeg traga polemičkog tona u odgovorima (od njih 106 svega dvanaestak) koji se direktno ili indirektno odnose na neke grčke običaje i učenja.

DEM. HEMMERDINGER-ILIA-DOU, *Les doublets de l'édition de l'Ephrem grec par Assemani* (371—

—382). Da bi omogućila kritičku upotrebu starog Assemanijeva izdanja Efrema grčkog, autorica navodi sve dublete u tom izdanju. Za *spuria* i *dubia* upućuje na svoj članak o Efreemu grčkom u *Dictionnaire de Spiritualité*.

VOLUMEN XXVII (1961)

BERNARD HAMILTON, *The City of Rome and the Eastern Churches in the Tenth Century* (5—26). Premda je propašću Ravenskog egzarhata 571. g. nestalo bizantske političke moći u Rimu, ipak se utjecaj grčkog duha još dugo osjećao u životu Rima. Žarišta tog utjecaja bili su uglavnom grčki manastiri kojih je u IX st., prema autorovu računanju, bilo najmanje devet. S provalom Saracena u Rimsko vojvodstvo u drugoj polovici IX st. prekinute su veze Rima s Bizantom pa je tako presahnulo i izvor za regrutiranje novih članova koji se sastojao uglavnom od monaha izbjeglica pred progonima ikonoklasta. To je naravno dovelo do potpunog gašenja nekih manastira, dok su se drugi održali time što su prešli na zapadni obred. Ipak su, kako zaključuje autor, najmanje četiri grčka manastira uspjela preživjeti taj period propadanja i održati se kroz čitavo X st., kad su izbjeglice pred Saracenicima iz bizantske Južne Italije počeli osnivati u Rimu i okolici nove manastire. Među novoosnovanim manastirima osobiti je ugled uživao dvoobredni manastir sv. Aleksija koji je postao jedan od najsnažnijih duhovnih i naučnih središta u Rimu tog vremena. U njemu je među ostalim velikim imenima neko vrijeme živio praški nadbiskup sv. Adalbert koji je sigurno zainteresirao zajednicu za slavenske misije, pa autor misli da su se u njoj nakon propasti Moravske misije pripremali misionari za slavenske zemlje.

Posljednji grčki manastir osnovan u Rimskom vojvodstvu poč. XI st. bila je opatija Grottaferrata. Ona se jedina uspjela održati do danas, dok su ostale grčke opatije počele propadati pol. XI st. ili prelaziti na latinski obred.

MAURICIO GORDILLO, A proposito della tradizione manoscritta delle »Pandette« di S. Giovanni Da-

mascono (162—170). U vezi s Kotterovim izdanjem poznate Trilogije Ivana Damaščanina (*Die Überlieferung der Pege Gnoseos des hl. Johannes von Damaskos*, *Studia Patristica et Byzantina*, 5. Heft, Buch-Kunstverlag Ettal 1959) autor, pošto je vrlo pozitivno ocijenio to izdanje, raspravlja o naslovu »Pege gnoseos«. On smatra da takav naslov nije opravdan, dok naprotiv za naslov Pandekte, koji predlaže, nalazi dovoljno opravdanja u čitavoj rukopisnoj tradiciji spomenutog djela Ivana Damaščanina. U drugom dijelu članka autor se zadržao na pitanju unutarnjeg rasporeda djela pa iznosi hipotezu, o pojedinim etapama nastanka Trilogije, prema kojoj bi raspored pojedinih dijelova Pandekte bio nešto drugačiji od onoga što ga je prihvatio Kotter u svom izdanju.

VOLUMEN XXVIII (1962).

JOSEPH-MARIE SAUGET, *Le Paterikon du ms. Mingana Christian Arabic 120a* (402—417). Autor analizira arapski rukopis *Mingana Christian Arabic 120a* za koji je utvrdio da predstavlja alfabetsko-anonimnu zbirku *Apophthegmata Patrum* i uspoređuje ga s grčkim tekstovima Apoptegma u izdanju Jean-Claude Guy-a (*Recherches sur la tradition grecque des Apophthegmata Patrum*, *Subsidia Hagiographica*, n. 36, Bruxelles 1962). Rezultati do kojih je autor došao potvrdili su značenje istočnih verzija za potpunije poznavanje grčke tradicije *Apophthegmata Patrum*.

VOLUMEN XIX (1963)

MAJA MILETIĆ, *Ćirca la parola «Μεροπαχ»* (201—232). Vrlo temeljitim pristupom problemu, autorica pokušava u članku riješiti etimologiju riječi «Μεροπαχ» koja se javlja u srednjovjekovnim srpskim izvorima u smislu poluslobodnog seljaka ili kolona. Pošto je navela sve srpske izvore u kojima dolazi riječ »meropah«, autorica se zadržala na dosad objavljenim studijama o toj riječi te je utvrdila, složivši se u tom s N. Radojčićem, da su gotovo svi autori, počevši od Šafarika, pošli krivim putem izvodeći riječ iz grčkog

ili staroslavenskog. Autorica, naime, smatra da rješenje tog pitanja treba tražiti na srednjovjekovnom feudalnom Zapadu, a ne u bizantskom kulturnom krugu kao što se to dosad pokušavalo. Prema njoj, riječ bi bila germanskog porijekla u vezi s langobardskim izrazom »marpahis« za bilježenim u brojnim italiskim izvorima od VIII do X st., koje autorica obilno citira. Nakon što je dala produbljeno filološko tumačenje riječi »marpahis«, prema kojemu bi njezino prvotno značenje bilo puer equi, stalliere, Stallknecht, konjušar, autorica pokušava objasniti kako je ta riječ putem glasovnih promjena ušla u slavenski leksički fond. Do njezina presađivanja na slavensko, konkretno hrvatsko tlo iz kojeg je, po autoričinu mišljenju, ta riječ prešla u Srbiju, moglo je doći tek oko 800. g. kada je s počecima franačke ekspanzije došlo do prvih većih dodira između srednjovjekovne Dalmacije i Italije, koja je u to vrijeme još uvijek čuvala u juridičko-socialnom jeziku riječ »marpahis«.

Pitanje kako je prvotno dosta kompleksna služba »meropaha« u srednjovjekovnoj Srbiji degradirana na običnog kolona ili poluslobodnog seljaka, autorica ostavlja zasad otvorenim. Ovdje samo upozorava na jednu mogućnost njegova rješenja koje vidi osobito u analogiji prema riječi »marescalcus«, potekloj od stare njemačke riječi »marahskalk«, koja u srednjovjekovnim italiskim izvorima dolazi u istom značenju kao i »marpahis«, da bi u starotalijanskom obliku »marescalz«, i »mascalone« počela označavati svakog slugu.

VOLUMEN XXX (1964)

JOSEPH-MARIE SAUGET, *La Collection d'Apophthegmes du manuscrit 4225 de la Bibliothèque de Strasbourg* (485—509). Ovim člankom autor u stvari nastavlja svoj rad na proučavanju istočnih zbirki Apophthegmata Patrum koji je započeo u vol. XVIII. Ovaj put detaljno analizira, uspoređujući je i s grčkim tekstom, arapsku zbirku Strasbourg 4225 iz X st. za koju je između ostalog konstatirao da se ne radi o alfabetskoj zbirci, kako je to mislio Oestrup koji je prvi opisao rukopis, nego o sistematskoj zbirci tipa V. i

VI. knjige Vitae Patrum izdane u PL 78. U Dodatku na kraju članka autor donosi arapski tekst s francuskim prijevodom pet novih apoftegma koje nije našao ni u sistematskim ni u alfabetsko-anonimnim zbirkama, te opisnu tabelu svih 423 apoftegma opisane zbirke.

VOLMUEN XXXI (1965)

JOSEPH-MARIE SAUGET, Une nouvelle collection éthiopienne d'Apophthegmata Patrum (177—182). U vezi s etiopskom zbirkom apoftegma koju je prema *ms. Oriental 764* (XVII st.) Britanskog muzeja izdao V. Arras pod naslovom *Collectio Monastica* (Louvain 1963) upućuje Sauget, izvršni poznavalac orijentalnih rukopisa, na arapsku zbirku istog sadržaja u dosad neizdanom rukopisu *Vatican arabe 460*. Taj, naime, rukopis potvrđuje Arrasova naslućivanja o ovisnosti njegove zbirke o sličnoj arapskoj koju on, među njemu poznatima, nije našao.

VOLUMEN XXXIII (1967)

IVAN ŽUŽEK, The determining Structure of the Slavic *Syntagma of Fifty Titles* (139—160. Povod za ovaj Žužekov članak bila je radnja S. Troickoga »Apostol slavanstva sv. Mefodij kak kanonist« (Žurnal Moskovskoj Patriaršii, Moskva 1958, vol. 3, str. 38—51), u kojoj Troicki na temelju Metodijeva prijedora grčke Sintagme u 50 naslova (Synagoge) pokušava dokazati da je Metodije bio antipapinski orijentiran i da je težio za osnivanjem samostalne Moravske crkve. Žužek je vrlo podrobno analizirao tri ključne teze S. Troickog prema kojima je: 1) Metodije izabrao za svoj slavenski prijevod Sintagmu Ivana Skolastika jer je ona odgovarala njegovoj koncepciji o pravnoj jednakosti lokalnih crkava i njihovoj kanonskoj samostalnosti; 2) iz grčke Sintagme izabrao je samo one kanone koje je Rimski crkva odbacila ili koji žigošu njezine zablude i 3) ispustio one kanone koje su pape tumačile u prilog svoje hegemonije nad cijelom crkvom. Kao rezultat analize, u kojoj je ukazao na slabe točke argumentacije S. Troickoga i na neosnovanost njegovih teza, Žužek je zaključio da se na osnovi slavenske

Sintagme ne može tvrditi da je Metodije pri njezinu sastavljanju bio vođen posebnom crkveno-političkom ideologijom niti da je bio proturimski raspoložen. Obratno ne može dokazati ni činjenica da je Metodije grčko *μετά* u 3. kanonu Drugog ekumenskog koncila, koji govori o tom da je carigradski biskup drugi po redu među biskupima iza rimskog biskupa, preveo prijedlogom »š« umjesto »po«. Ta bi činjenica mogla govoriti jedino za to da je imao drugačije gledanje na papin primat nego današnja moderna katolička teologija, ali nipošto da je bio protivnik papinstva i svake vrste papizma.

Članak MARKA JAPUNDŽIĆA *Vicende storiche del rito bizantino in Croazia* (517—533) posvećen je pitanju sudbine bizantskog obreda u hrvatskim krajevima koju autor promatra više sa njezine juridičke nego liturgijske strane. Njega, naime prvenstveno zanima rasprostranjenost bizantskog obreda u tim krajevima te nacionalna i crkvena pripadnost njegovih sljedbenika o čemu opširno raspravlja u dva posebna odjeljka.

VOLUMEN XXXIV (1968)

U članku *Early-printed Slavonic Books in the Library of the Pontifical Oriental Institute* (105—128) J. KRAJCAR daje osnovne podatke o autoru, mjestu i godini tiskanja, tiskaru i izdavaču, formatu i broju stranica ili folija za 113 crkvenoslavenskih knjiga štampanih ćirilicom između 1491. i 1700. g. koje se čuvaju u biblioteci Orijentalnog instituta u Rimu. Popisom naslova, autora i prevodilaca, te popisom mjesta tiskanja Krajcer je korisno zaočrnuo svoj prilog.

VOLUMEN XXXV (1969)

JAN KRAJCAR, *Konstantin Basil Ostrožskij and Rome in 1582—1584* (193—214). Ne ulazeći ovdje u problematiku članka koji je većim dijelom posvećen pitanju veza moćnog i bogatog kijevskog palatina Konstantina Vasilija Ostroškog s Rimom, moramo ipak napomenuti da autor u prvom odjeljku dosta opširno govori o značenju i važnosti prve cjelovite staroslavenske, tzv.

Ostroške biblije, tiskane na inicijativu kijevskog magnata koji je bio vrlo zaslužan za daljnji razvoj tiskarstva kao i uopće za kulturni napredak Volinije i Ukrajine.

A. M. AMMANN, *Una croce bizantino-slava di legno scolpito nel tesoro della basilica di San Pietro a Roma* (Comunicazione presentata al Convegno Storico Interecclesiale di Bari, 30 aprile — 4 maggio 1969) (432—442). Autor opisuje interesantan drveni bizantski križ s urezanim likovima svetaca i natpisima na grčkom i staroslavenskom (ćirilicom) koji se čuva, pričvršćen u luneti od gorskog kristala mnogo većeg metalnog križa, u trezoru bazi-like sv. Petra u Vatikanu. Zatim pokušava odgovoriti na pitanje kada i odakle je križ došao u Rim. Prema autorovu mišljenju križ je papi Sikstu IV, kao osobni dar moskovskog princa nasljednika Ivana II, donio iz Rusije neki Talijan imenom Volpe kad je 1472. g. došao u Rim da u prinčevu ime »per procuram« oženi princezu Irenu iz obitelji Paleologa.

JAN KRAJCAR, *Some Remarks on the Vat. Slav. 12* (497—508). Pošto je dao podroban opis ćirilskog rukopisa Vatikanski slavo 12 koji je dosad bio nedostatan proučen, autor je pokušao utvrditi njegovo porijeklo. Na temelju jezičnih i grafičkih crta zaključuje da se radi o bjeloruskom rukopisu koji je mogao proizaći jedino iz manastira Presv. Trojstva u Vilni. Dosadašnji opisivači datirali su rukopis u kraj XVI st., međutim, autor stavlja njegovo postanje na sam početak XVII st. uzimajući kao *terminus ante quem* non godinu 1605. do koje je došao proučavajući posebno povijesne dokumente koje sadrži rukopis. S obzirom na sadržaj rukopisa, valja napomenuti da uz razne povijesne dokumente sadrži nekoliko života svetaca, među kojima i Žiće Ćirilovo koje je dosad već bilo upotrebljavano u izdanjima.

VOLUMEN XXVI (1970)

JOSEF HAHN, »*Missa Graeca*« (432—436). Poticaj za ovaj prilog dobio je autor u izložbenom katalogu I kongresa historiae Slavicae Salisburgensis. U njemu, naime, pod br.

18 Fr. Zagiba navodi rukopis Clm 14083 iz Bavarske državne biblioteke za koji smatra da je nastao u X st. u samostanu sv. Gumberta u Ansbachu. Zagiba ga naziva »Missae Graecae« pod čime podrazumijeva poseban misni obrazac sastavljen od zapadnih i istočnih elemenata kojim su se, po njegovu mišljenju, služili italogrčki svećenici. J. Hahn u prvod redu konstatira da su Zagibini podaci o rukopisu netočni. Rukopis je naime nastao između g. 1031. i 1037, a pripadao je sve do njegove sekularizacije samostanu sv. Emmarana, čiju signaturu uz novu još i danas nosi (A 83). S obzirom na sadržaj autor je utvrdio da se u ovom slučaju radi o tipičnom kantatoriju, a nipošto o misnom obrascu. Za izraz »Missae Graecae«, koji Zagiba propagira, autor nije našao potvrde ni u spomenutom kao ni u drugim sličnim rukopisima. Smatra, međutim, da se njime može služiti u smislu u kojem se upotrebljavaju i termini missa glagolitica, illyrica, slavonica i sl., tj. da se njime označi jezik ili pismo na kojem je pisan misni obrazac rimske liturgije. Autor se samo dotakao pitanja »Missae Graecae« u rukopisima kojih je analizu želio ovim prilogom potaći.

ROBERT TAFT, *A Proper Offertory Chant for Easter in Some Slavonic Manuscripts* (437—443). Izdavaši heruvimsku pjesmu za Uskrs koju je našao u slavenskom tipiku hilandarskog rukopisa *Codex 493* iz XIV. st., Dmitrijevski je prvi upozorio na dotada nepoznatu pojednostavnost liturgije sv. Ivana Zlatoustog. U novije vrijeme našao je P. Simić još jedan tekst iste heruvimske pjesme za Uskrs, i to u slavenskom tipiku *Codex 26* (285/82) srpskog manastira Krka koji je izdao u *Byzantinoslavica* br. 30 (1969), str. 116—118 uz napomenu da ista pjesma dolazi još i u drugim srpskim rukopisima. Kako Simić, među njemu poznatim grčkim tekstovima, nije našao predloška tom himnu, zaključio je da je to originalna slavenska tvorevina, tj. da je to »ein Werk irgendeines serbischen Dichters aus der Mitte des 14. Jahrhunderts ist, denn das Ad multos annos wurde dem Zar (Kaiser) Stefan Duschan (1346—1355) oder Stefan Urosch IV

(1355—1371) (c'rou našem Stefanou S. 61) gesungen« (str. 118). Pisac ovog članka pokazao je, međutim, da je Simićev zaključak netočan, tj. da je ovaj himan doslovan prijevod grčkog himna, poznatog iz uskrasnih stihira u grčkim rukopisima *Codex Lavra I 67* (XII st.), *Vatican gr. 771* (XI st.) i *Lavra I 72* (XII st.), te u jeruzalemskom tipiku *Codex Stavru 43*. Ilustracije radi autor je ovdje donio inače već izdani tekst himna iz rukopisa *Lavra I 67*. U vezi s pitanjem da li je taj himan, koji redovito dolazi u zbirkama uskrasnih stihira, bio prvotno heruvimska pjesma, koja je tek kasnije ušla u Uskrsnu službu, i kakvog je ona porijekla, autor je na osnovi proučavanja jeruzalemskog tipika *Codex Stavru 43* zaključio da je to prvotno bio uskrasni stihir monastičkog oficija. Posebno je pitanje kojim je on putem ušao u srpske rukopise, no na nj, smatra autor, nije moguće ništa sigurno odgovoriti.

VOLUMEN XXXVII (1971)

JOSEPH-MARIE SAUGET, *Paul Evergetinos et la Collection alphabétique-anonyme des Apophthegmata Patrum* (A propos d'un livre récent) (223—235). Na temu *Apophthegmata Patrum* javlja se ponovno, nama već iz ranijih brojeva poznati autor Joseph-Marie Sauget. Ovaj put je to u vezi s najnovijim djelom L. Regnaulta, *Les sentences des Pères du désert. Nouveau recueil*, Abbaye Saint-Pierre-de-Solesmes 1970, uz koje Sauget daje neke svoje primjedbe i usputne bilješke sa željom da ovo, već samo po sebi vrijedno djelo bude još korisnije za one koji se budu njime služili.

ANDRÉ JACOB, *Un exorcisme inédit du Vat. gr. 1572* (244—249). Grčki tekst egzorcizma iz rukopisa Vat. gr. 1572 (X st.), koji se ovdje prvi put izdaje, popratio je njegov izdavač osnovnim podacima o samom tekstu i posebnim odjeljkom o njegovim izvorima.

U članku *Una Icona russa raffigurante santi serbi nella Pinacoteca Vaticana* (491—499) dokazuje SRETEN PETKOVIĆ da ruska ikona iz XVII st. koja se nalazi u prvoj sali Vatikanske pinakoteke ne prikazuje

likove sv. Ivana Hrizostoma, sv. Stjepana prvog mučenika i sv. Simeona, kako je označeno ispod slike, nego srpskog sveca sv. Savu, sv. Stjepana prvomučenika i sv. Simeona, kojega autor identificira s očem sv. Save Stevanom Nemanjom.

VOLUMEN XXXVIII (1972)

MICHAIL F. MURJANOV, »Tatjanin den« nella cultura russa (243—252). U vezi s običajem da se 12. siječnja, na tzv. »Tatjanin den« slavi rođendan Moskovskog sveučilišta, autor raspravlja o kultu rimske mučenice Tatjane u Rusiji, koji se javio u Novgorodu početkom XII st., kad je prvi put zabilježeno njezino ime u menologiju Mstislavova evangelistara, a nastavio u Moskvi s osnutkom Moskovskog sveučilišta (dekret o osnutku potpisala je carica Elizabeta Petrovna 12. siječnja 1755. g.). Kao svjedoci prvog, novgorodskog razdoblja svetičina štovanja sačuvani su ne samo književni spomenici, od kojih su posljednji Makarijevi mineji pisani u Novgorodu između 1540. i 1552. g., nego i likovni, dok su baština drugog razdoblja sveučilišne crkve u Moskvi, posvećene sv. Tatjani.

VOLUMEN XXXIX (1973)

IVAN GOLUB, *L'autographe de l'ouvrage de Križanić Bibliotheca Schismaticorum Universa des archives de la Congrégation du Saint Office à Rome (131—161)*. Kada je našem poznatom križanićologu prof. Golubu nakon dugogodišnjih nastojanja bilo konačno 1969. g. dozvoljeno da posredstvom arhivista Guillaume Hentricha vrši istraživanja u Arhivu Sv. Oficija, pokazalo se da očekivanim dokumentima i djelu protiv heretika, koje je bilo upućeno Sv. Oficiju na ocjenu, nema ni traga. Umjesto toga pronašao se pod oznakom *Tabularium Sancti Officii, Stanza storica UV-78 rukopis Križanićeva djela Bibliotheca Schismaticorum Universa*, koji dosad nije bio poznat. Značenje tog pronalaska to je veće što su dosad poznati primjerci tog Križanićeva djela prijepisi pisani drugom rukom, dok novopronađeni rukopis, kako je to pokazala pomna paleografska

analiza, predstavlja Križanićev autograf. Pošto je najprije pokušao odgonetnuti sudbinu i puteve kojima je rukopis dospio u Sv. Oficij, autor se zadržao na opisu kodeksa. Posebnu je pažnju posvetio grafiji i marginalijama koje ili sadrže upute prepisivaču ili se pak odnose na sadržaj prevedenog djela prema kojemu Križanić iznosi u bilješkama svoj kritički stav. U drugom dijelu članka analizira autor već poznati rukopis biblioteke Casanatense MS-1579 te zaključuje da se u ovom slučaju radi o čistopisu koji je izvršila neka druga ruka točno prema uputama koje je Križanić dao za prepisivača u svojim marginalnim bilješkama. U daljnjem izlaganju upozorio je autor na neke osnovne sličnosti i razlike između autografa i rukopisa MS-1579, napomenuvši uz to da bi za eventualno izdanje trebalo detaljno usporediti oba kodeksa. Osvrnuo se i na zagrebačku kopiju Križanićeva djela *Bibliotheca Schismaticorum* (Arhiv JAZU III. d. 206) za koju konstatira da je u stvari prijepis izvršen 1901. g. prema rukopisu Biblioteke Casanatense.

Ne znajući još za odluku Jugoslavenske akademije da mu se povjeri priprema kritičkog izdavanja Križanićevih djela (vijest o tomu stigla je u vrijeme tiskanja članka), pozabavio se autor na kraju pitanjem i problemima izdavanja tog Križanićeva djela.

Biserka Grabar

ZBORNİK ZA SLAVISTIKU, Matica srpska, Književno odeljenje, Novi Sad. Glavni i odgovorni urednik dr Milorad Živančević.

Prije četiri godine pokrenut je u Novom Sadu naučni periodični časopis Zbornik za slavistiku koji se i po nazivu i organski uklapa u postojeće edicije Matice srpske kao što su: Zbornik za književnost i jezik, Zbornik za filologiju i lingvistiku, Zbornik za društvene nauke i drugi. Prema uvodu, časopis će pratiti zbivanja u svijetu slavistike: objavljuivat će studije i rasprave iz pojedinih književnohistorijskih i teorijskih disciplina slavistike; proučavat će se uzajamne veze jugosla-